

УДК 343.261:343.8

DOI 10.33244/2521-1196.14.2019.117-125

З. В. Журавська,

к.ю.н.,

*Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,*

ORCID ID 0000-0002-3364-9565

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ГУМАННЕ СТАВЛЕННЯ ТА ПОВАГУ ЇХНЬОЇ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ

У статті розглянуто питання права засудженого на гуманне ставлення та повагу до його людської гідності у контексті міжнародних норм його реалізації. Зазначене право засуджених визнається міжнародною спільнотою основоположним, тобто таким, що властиве всім людським істотам від народження. Визначені основні принципи неухильного дотримання прав і свобод засуджених на прикладі зарубіжних держав та межі поводження з ув'язненими, що засновані на повазі до їхньої людської гідності й гуманності. На підставі зазначеного сформульовані певні висновки.

Ключові слова: *установа виконання покарань, гуманне ставлення, людська гідність, засуджений, міжнародні стандарти.*

З. В. Журавская. Международные стандарты реализации права осужденных к лишению свободы на гуманное отношение и уважение их человеческого достоинства

В статье рассмотрены вопросы права осужденного на гуманное отношение и уважение его человеческого достоинства в контексте международных норм его реализации. Указанное право осужденных признается международным сообществом основополагающим, то есть таким, который присущ всем человеческим существам от рождения. Определены основные принципы неукоснительного соблюдения прав и свобод осужденных на примере зарубежных государств и границы обращения с заключенными, основанных на уважении их человеческого достоинства и гуманности. На основании указанного сформулированы определенные выводы.

Ключевые слова: *учреждение исполнения наказаний, гуманное отношение, человеческое достоинство, осужденный, международные стандарты.*

Метою статті є необхідність подальшого удосконалення кримінально-виконавчого законодавства та практики його застосування до міжнародних стандартів у частині неухильного дотримання прав і свобод людини, зокрема вдосконалення механізмів реалізації права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності.

Постановка проблеми. Уведене в Кримінально-виконавчий кодекс України право засудженого на повагу до його людської гідності означає, що засуджені не повинні

підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їхню гідність, поводженню. У науці це поняття належним чином не вивчалось перед уведенням у закон, а лише, як наслідок, зумовило потребу наукового дослідження цього питання. Забезпечення прав і свобод громадян нерозривно пов'язані з підвищенням якості та ефективності роботи установ виконання покарань, під час якої виникають, змінюються та припиняються різні види кримінально-виконавчих правовідносин. Впровадження в буденне життя українського суспільства європейських цінностей зумовило потребу модернізації діяльності пенітенціарної системи відповідно до міжнародних стандартів [1, с. 95].

Аналіз останніх публікацій. Дещо фрагментарно дослідженням вказаного питання у науці кримінально-виконавчого права займаються такі науковці, як О. М. Литвинов, І. Г. Богатирьов, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець, К. А. Автухов, А. П. Гель, О. Г. Колб, Н. В. Коломієць та ін. Найбільш вагомий внесок щодо вивчення вказаного питання зробив у своїй дисертації науковець І. М. Василюк, який запропонував власне визначення поняття права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності, а також висловив висновки та пропозиції з означеної проблематики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначене право засуджених визнається міжнародною спільнотою основоположним, тобто таким, що властиве всім людським істотам від народження, що знайшло втілення в статті 10 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (далі – МПГПП): «Всі особи, позбавлені волі, мають право на гуманне поводження і поважання гідності, властиві людській особі» [2]. Комітет ООН з прав людини вказав, що повага до людської гідності є нормою загального міжнародного права, що не підлягає жодному виключенню. Наголошується на необхідності запровадження гуманних підходів та поваги до гідності людини й у інших спеціальних стандартах, які стосуються саме сфери виконання кримінальних покарань. І хоча в них не дублюється потреба неухильного дотримання розглядуваного права засуджених, положення цих актів вказують на основні складові права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності.

У грудні 2015 року Генеральна Асамблея ООН затвердила «Правила Мандела» [3] (Мінімальні правила ООН щодо поводження з ув'язненими). Схвалюючи документ, Генеральна Асамблея зауважила, що під час їхнього ухвалення вона керувалась бажанням знову затвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості без будь-якої різниці, та узяла до відома, зокрема, зауваження загального порядку про гуманне поводження з особами, позбавленими волі, яке було схвалено Комітетом з прав людини. У цих Правилах закріплюються положення, що стосуються різних аспектів права засуджених на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності.

Враховуючи різноманітність соціальних, географічних, юридичних і економічних умов, зрозуміло, що не всі правила можна застосувати скрізь і одночасно. Проте вони мають бути взірцем постійного прагнення до подолання практичних труднощів, які стоять на шляху до їхнього здійснення, оскільки загалом відбивають ті мінімальні умови, які ООН вважає схваленими. З іншого боку, вони охоплюють поле діяльності, де громадська думка постійно йде вперед. Подібним чином визначається це питання й у Європейських пенітенціарних правилах [4], які також згадують про право на гуманне ставлення й повагу до людської гідності лише в певних нормах, які стосуються: розміщення ув'язнених і, зокрема, надання місць для сну; керування пенітенціарними закладами в етичному контексті; позитивного впливу персоналу на ув'язнених.

Таким чином, принципи двох правил відображають основні межі такого поводження з ув'язненими, що засноване на повазі до їхньої людської гідності й гуманності. Вони є зразком, як має виглядати гуманна система виконання покарань, а оскільки гуманність за міжнародними підходами нерозривно пов'язана з поважним ставленням до людської гідності, то реалізація правил слугуватиме засобом забезпечення і цього права. І оскільки правила стосуються усіх аспектів перебування особи в місцях позбавлення волі, то це виступає додатковим аргументом на користь висновку про створення певного зразку того, яка поведінка персоналу та яке поводження визнаватиметься таким, що забезпечує дотримання права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності.

Досить часто у зарубіжній науковій літературі право засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності тлумачиться через призму рішень Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), що у підсумку дозволяє звести його зміст до утримання від певних дій. Проте конкретні приклади не можна сприймати як вказівку на можливість або доцільність звуження змісту права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності суто до утримання персоналу установ виконання покарань від певних дій. ЄСПЛ у своїх рішеннях констатує порушення певних положень Конвенції, які відбулися через дії або бездіяльність тюремних працівників, унаслідок чого і відбувається констатація необхідності або життєвості певних дій, або утримання від них. У жодному рішенні ЄСПЛ немає вказівки на те, що досліджуване право повинно тлумачитися виключно обсягом, який зазначений у рішеннях цього суду.

ЄСПЛ дотримується позиції, згідно з якою держави повинні не тільки утримуватися від нелюдського і такого, що принижує гідність, поводження, а й піклуватися про те, щоб особи, які опинилися під їхньою юрисдикцією, не потрапляли в результаті ухвалених ними рішень у ситуації, що піддають їх неминучій загрозі такого поводження [5]. Тому можна дійти висновку, що міжнародне співтовариство цікавиться практичним становищем у сфері поводження із засудженими.

Для контролю за реальною ситуацією можуть використовуватися передбачені міжнародними актами механізми міжнародного контролю за практикою утримання під вартою підозрюваних і звинувачених. Зокрема, певну роль у виявленні відповідних негативних фактів відіграє створений, відповідно до Конвенції проти катувань, Комітет ООН проти тортур, який здійснює серед іншого експертні функції і володіє інформацією, яка, на його думку, містить обґрунтовані дані про систематичне застосування катувань на території певних держав, а також Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, створений відповідно до Європейської конвенції про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26 листопада 1987 р.

Подібним чином підходить до цього питання й Європейський комітет з прав людини (далі – ЄКПЛ), на який покладається стеження за виконанням договірними сторонами положень МПГПП. ЄКПЛ може також розглядати скарги (або повідомлення) від окремих осіб, які стверджують про порушення їхніх прав, передбачених цим пактом. Аналіз ряду рішень ЄКПЛ дозволяє стверджувати, що положення ст. 10 МПГПП потрібно тлумачити широко та у поєднанні з Мінімальними стандартними правилами поводження з в'язнями.

Аналізуючи рішення ЄКПЛ, можна стверджувати, що комітет зазвичай встановлює порушення права ув'язнених на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності тоді,

коли особи: тримаються в одиночному ув'язненні; перебувають у антисанітарних умовах, без води, їжі, належних побутових умов; мають недостатнє харчування, тримаються без достатнього природного світла; піддаються впливу тривалих періодів ізоляції або переповненості; наражаються на фізичні, психологічні і словесні образи співробітників в'язниці або співкамерників; не можуть реалізувати можливості для отримання освіти, не мають доступу до інформації та документів; стикаються з відмовою у наданні необхідної медичної (в тому числі психічного здоров'я) допомоги та стоматологічної допомоги; не забезпечуються постільню, можливістю фізичних вправ.

Міжнародні експерти зазвичай розширено тлумачать зміст права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності, при цьому гуманізм та повага сприймаються як невід'ємні та парні категорії. У зв'язку з останньою обставиною у зарубіжній літературі далеко не завжди йдеться і про гуманізм, і про повагу відокремлено: посилаючись на необхідність забезпечення дотримання права ув'язнених на повагу до людської гідності, одночасно мається на увазі те, що подібне поводження і є гуманним. Тобто, забезпечуючи повагу людської гідності, одночасно реалізовується і право засудженого на гуманне ставлення.

Відповідальність держави виходить за рамки запобігання активному утиску ув'язнених: вона включає відмову від принизливих процедур, які зазіхають на людську гідність та не слугують безпеці або будь-якому іншому завданню, і забезпечення того, щоб страждання в'язнів у місцях позбавлення волі не перевищували рівня, властивого позбавленню волі. Людська гідність та безпека в місцях позбавлення волі взаємозалежні. Тюрми і людська гідність не тільки сумісні, вони повинні бути сумісними [6]. Безпека і контроль забезпечуються найкращим чином у середовищі, де є повага, властива людській гідності ув'язнених. Як зазначив Міжнародний центр тюремних досліджень, зовсім неправильно припускати, що гуманне і справедливе поводження з ув'язненими призведе до зниження безпеки або контролю. Насправді, справедливість і законність виступають вирішальними факторами не тільки благополуччя в тюрмах, але й мають очевидний вплив на дотримання правопорядку в процесі виконання кримінальних покарань. Якщо дотримуються права ув'язнених, то з більшою часткою ймовірності вони визнаватимуть легітимність влади тюремного персоналу, що, у свою чергу, знижує ризик напруженості і безладів.

Дослідження, які були проведені у в'язницях Сполученого Королівства, показують, що ув'язнені вважають порядок і безпеку поряд зі справедливістю, повагою і гуманністю найбільш основними аспектами тюремного життя [7]. Проблеми безпеки можуть бути переоцінені на шкоду людській гідності ув'язнених; заходи, вжиті для забезпечення безпеки, можуть бути невідповідними або навіть надмірними; спосіб їхньої реалізації може бути жорстким і переважно або застосовуватися систематично без врахування тієї обставини, чи являє ця особа реальну небезпеку, або ні.

Американські дослідники погоджуються, що всі права людини засновані на гідності, властивій людським істотам, що було підтверджено 1948 року схваленням Загальної декларації прав людини. Визнаючи існування спокуси ігнорування людської гідності осіб, які тримаються в тюрмах, стаття 10 МПГПП, до якого Сполучені Штати приєдналися як сторона, вимагає від керівництва тюремної системи серед іншого створювати умови для забезпечення лікування психічного здоров'я ув'язнених, які страждають психічними розладами, а також гуманні умови тримання.

До істотної мети дотримання гідності та гуманного поводження МПГПП відносить виправлення та соціальну реабілітацію. Таким чином, названа норма створює позитивну мету для корекції для того, щоб покарання виступало чимось більшим, ніж звичайною карою. Як зазначено в схвалених ООН Мінімальних стандартних правилах поводження з ув'язненими (МСП), метою і виправданям вироку до ув'язнення або взагалі до позбавлення свободи є в кінцевому підсумку захист суспільства і попередження злочинів, що загрожують йому. Цієї мети можна досягти лише тоді, коли після відбуття терміну ув'язнення і повернення до нормального життя в суспільстві правопорушник виявляється не тільки готовим, а й здатним підкоритися закону та забезпечити своє існування. Таким чином, реабілітація – це кінцева мета позбавлення волі, що водночас включається до змісту й права засуджених на гуманне ставлення та повагу людської гідності.

Правозахисний підхід до лікування психічного здоров'я для ув'язнених далі визнає важливість безперервності допомоги для забезпечення того, щоб окремі особи мали доступ до лікування після звільнення. Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими передбачають, що медичні заклади повинні виявляти всі фізичні і психічні захворювання або вади, які могли б перешкодити перевихованню в'язня, і піклуватися про вилікування їх. Для цього заклади повинні мати можливість забезпечувати необхідне медичне, хірургічне та психіатричне обслуговування [8].

Німецька судова влада своєю практикою підкреслила важливість збереження гідності засуджених. У своєму широко відомому рішенні щодо довічного позбавлення волі [9] Федеральний Конституційний Суд зазначив, що у випадку засудження особи до цього покарання вона прагнутиме вчинити втечу, бо в іншому разі її людська гідність страждатиме. Дійшовши до такого висновку, суд зазначив історичний розвиток покарань, що ставали більш людяними та індивідуальними. У рішенні також наголошено, що виправні заклади зобов'язані навіть у разі виконання покарання у виді довічного позбавлення волі сприяти засудженим у збереженні усіх здатностей та готовності до виконання звичних функцій, властивих людським істотам, компенсувати руйнівні наслідки, викликані втратою свободи, та усувати усі зміни, що деформують людину. Саме цей підхід і виступає підставою створення умов для реабілітації під час роботи з засудженим, забезпечення перешкоджання деградації та поваги до гідності засуджених. Загалом тлумачення конституційних положень щодо людської гідності має місце у більше ніж 50 рішеннях Федерального Конституційного Суду Німеччини (ФКС), які охоплюють широкий спектр питань.

Цікавим є стан справ у інших розвинених країнах, таких як Канада. Ухвалюючи рішення у спорах щодо захисту людської гідності, Верховний Суд Канади здійснює тлумачення положень Канадської хартії про права і свободи 1982 року. Верховний Суд Канади керується розумінням гідності як невідчужуваної цінності людини, морального вияву людської автономії, фундаментального права, що є базисним для природних прав людини. Негідним вважається все, що не відповідає певним ustalеним правилам або паплюжить гідність конкретної людини [10].

Судова правотворчість Конституційного Суду Південноафриканської Республіки у цій сфері є більш однозначною. Людська гідність визнана ним як базова, фундаментальна цінність конституційного порядку, завдяки якій розвивається правопорядок і конституціоналізм у ПАР [11, с. 196]. За правовою позицією Конституційного Суду ПАР визнання людської гідності є підтвердженням внутрішньої цінності людської істоти, яка

має право на гідне ставлення до себе виходячи з поваги і своєї значущості [12, с. 3]. Загалом Конституційний Суд ПАР аналізує дотримання (збереження) людської гідності шляхом розкриття юридичного змісту таких натуралістичних потреб, як право на їжу, питну воду, одяг, житло, медичну допомогу тощо. Таким чином, за своєю природою зазначене поняття визнане як природна значущість людини і водночас як вимога до держави забезпечити гідний рівень життя [13].

У Швейцарії процедура виконання покарань базується на двох основних конституційних принципах: поваги до людської гідності та забезпечення прав правопорушників, оскільки вони можуть бути суттєво обмежені через необхідність перебування в тюремних установах. До цих основних принципів кримінальне законодавство додає загальні принципи виконання покарань: попередження вчинення повторних правопорушень після звільнення; організація за можливості нормальних умов для ув'язнених; підтримка осіб, які звільняються з місць позбавлення волі, у подоланні наслідків тюремного ув'язнення; забезпечення адекватних умов тюремного ув'язнення; вжиття необхідних заходів з попередження вчинення злочинів під час перебування в місцях позбавлення волі.

Результати дослідження. Міжнародні стандарти не надають чіткого переліку змісту права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності, що дозволяє постійно розширювати його тлумачення під час створення судової практики та виконання-відбування покарання у виді позбавлення волі.

Так само і практика міжнародних судових та конвенційних органів не встановлює чіткі межі реалізації зазначеного права, обмежуючись виключно вказівкою на дії, що можуть його порушувати, та від яких державам потрібно запроваджувати певні гарантії. При цьому до основних складових права засуджених на гуманне ставлення та повагу людської гідності включаються: умови утримання, спілкування, поведження, засоби забезпечення режиму, механізми реалізації інших прав, медична допомога, створення можливостей для реабілітації після звільнення та інші обставини, що виникають під час відбування покарання у виді позбавлення волі.

Висновки. Незважаючи на дещо відмінні підходи у визначеннях, діяльність систем виконання кримінальних покарань у зарубіжних країнах спрямовується на максимальне дотримання права засуджених на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності. Міжнародні стандарти визнають право засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої людської гідності основоположним правом, яке створює підґрунтя для реалізації усіх інших прав, перш за все з правом на реабілітацію (соціальну адаптацію) після відбування покарання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богатирьов І. Г. Пенітенціарні установи України (теоретико-правове дослідження) : наукове видання / І. Г. Богатирьов. – К., 2013. – 444 с.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : від 16.12.1966 [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043
3. Мінімальні правила ООН щодо поведження з ув'язненими («Правила Мандели») : від 30.08.1955 [Електронний ресурс] / Сайт Державної кримінально-виконавчої служби України. – Режим доступу : <http://kvs.gov.ua/zmi/PravylaMandely211220151505.pdf>

4. Європейські пенітенціарні правила : Рекомендація : від 12.02.1987 № R (2006) [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032

5. Прецеденты Европейского Суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://coollib.com/b/323478/read>

6. Coyle A. Prisons and Human Dignity: Are they compatible? [Електронний ресурс] / A. Coyle. – Режим доступу : <http://www.ipcaworldwide.org/resources/Articles/Andrew-Coyle.pdf>

7. Moral performance, inhuman and degrading treatment and prison pain [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://readinglists.mdx.ac.uk/items/90B46AFD-B3F1-0B62-F79A-7CDFEB91C526.html>

8. Right to Humane Treatment and Rehabilitation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.hrw.org/news/2009/09/22/mental-illness-human-rights-and-us-prisons#_Right_to_Humane

9. Bundesverfassungsgericht [BVerfG] [Federal Constitutional Court] June 21, 1977, ENTSCHEIDUNGEN DES BUNDESVERFASSUNGSGERICHTS [BVERFGE] 45 (187), 1977, translated in Jack Greenberg, 45 BVerfGE 187 (1977), BILL OF RIGHTS COMPARATIVE LAW MATERIALS (Mar. 26, 2008) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hrcr.org/safrica/dignity/45bverfge187.html>

10. Amanda Ploch, ‘Why Dignity Matters: Dignity and the Right (Or Not) to Rehabilitation from International and National Perspectives’ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2010/06/44-3_Ploch_Web.pdf

11. Chaskalson Arthur. Third Bram Fischer Lecture – Human Dignity as a Foundational Value of Our Constitutional Order // South African Journal on Human Rights. – 2000. – Vol. 16, Issue 2. – P. 196.

12. Nazeem MI Goolam. Human Dignity – our supreme constitutional value // Potchefstroom Electronic Law Journal. – 2001. – Vol. 4, Issue 1. – P. 3.

13. Amanda Ploch, ‘Why Dignity Matters: Dignity and the Right (Or Not) to Rehabilitation from International and National Perspectives’ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2010/06/44-3_Ploch_Web.pdf

REFERENCES

1. Bohatyř’ov, I. H. (2013), Penitentsiarni ustanovy Ukrainy (teoretyko-pravove doslidzhennya) [Penitentiary institutions of Ukraine (theoretical and legal research)], Kiev [In Ukr.]

2. International Covenant on Civil and Political Rights (1966, December 16). Verkhovna Rada of Ukraine. – Retrieved from : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043 [In Ukr.]

3. UN Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (Mandela Rules) (1955, August 30). Derzhavna kryminal’no-vykonavcha sluzhba Ukrainy. – Retrieved from : <http://kvs.gov.ua/zmi/PravylyMandely211220151505.pdf> [In Ukr.]

4. European penitentiary rules (Recommendation № R (2006)2) (1987, February 12). Verkhovna Rada of Ukraine. – Retrieved from : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032 [In Ukr.]

5. Precedents of the European Court of Human Rights. Guiding principles of the jurisprudence relating to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Judicial practice from 1960 to 2002. – Retrieved from : <http://coollib.com/b/323478/read> [In Ukr.]
6. Coyle A. Prisons and Human Dignity: Are they compatible? / A. Coyle. – Retrieved from : <http://www.ipcaworldwide.org/resources/Articles/Andrew-Coyle.pdf>
7. Moral performance, inhuman and degrading treatment and prison pain. – Retrieved from : <http://readinglists.mdx.ac.uk/items/90B46AFD-B3F1-0B62-F79A-7CDFEB91C526.html>
8. Right to Humane Treatment and Rehabilitation. – Retrieved from : https://www.hrw.org/news/2009/09/22/mental-illness-human-rights-and-us-prisons#_Right_to_Humane
9. Bundesverfassungsgericht [BVerfG] [Federal Constitutional Court] June 21, 1977, ENTSCHEIDUNGEN DES BUNDESVERFASSUNGSGERICHTS [BVERFGE] 45 (187), 1977, translated in Jack Greenberg, 45 BVerfGE 187 (1977), BILL OF RIGHTS COMPARATIVE LAW MATERIALS (Mar. 26, 2008). – Retrieved from : <http://www.hrcr.org/safrica/dignity/45bverfge187.html>
10. Amanda Ploch, ‘Why Dignity Matters: Dignity and the Right (Or Not) to Rehabilitation from International and National Perspectives’. – Retrieved from : http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2010/06/44-3_Ploch_Web.pdf
11. Chaskalson Arthur. Third Bram Fischer Lecture – Human Dignity as a Foundational Value of Our Constitutional Order // South African Journal on Human Rights. – 2000. – Vol. 16, Issue 2. – P. 196.
12. Nazeem MI Goolam. Human Dignity – our supreme constitutional value // Potchefstroom Electronic Law Journal. – 2001. – Vol. 4, Issue 1. – P. 3.
13. Amanda Ploch, ‘Why Dignity Matters: Dignity and the Right (Or Not) to Rehabilitation from International and National Perspectives’. – Retrieved from : http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2010/06/44-3_Ploch_Web.pdf

Z. V. Zhuravska. International standards for implementation rights of the prisoners on the human attitudes and human rights response

The goal of scientific research is the necessity for further improvement of criminal-executive legislation and the practice of its use to international standards in the part of abidance of human rights and freedoms, in particular the improvement of the mechanisms for realization the right of prisoners for a humane attitude and respect for their human dignity.

Providing the rights and freedoms of citizens inseparable related with the improvement of the quality and efficiency of the work of penitentiary institutions, during which various types of criminal-legal relations arise, change and stop. The introduction of the European values in the daily life of the Ukrainian society caused the need to modernize the penitentiary system in accordance with international standards.

The Committee of United Nations Human Rights Organizations has indicated that respect for human dignity is the norm of universal international law, which is not subject to any exclusion. It is emphasized on the necessity of introducing humane approaches and respect for human dignity and in other special standards that relate specifically to the field of execution of criminal penalties.

The European Court of Human Rights follows the position that states must abstain from inhuman and humiliating dignity behavior and care about persons who are under their

jurisdiction do not fall into the situation as a result of their decisions their inevitable threat of such behavior.

International standards do not provide a clear list of prisoners rights for humane attitude and respect for their human dignity. It allows constantly expand its interpretation in the creation of judicial practice and enforcement activities.

International standards recognize the right of prisoners to humane attitude and respect for their human dignity the fundamental right that creates the basis for realization of all other rights, especially with the right to rehabilitation (social adaptation) after serving a punishment.

Key words: *penitentiary institution, humane attitude, human dignity, condemned, international standards.*

Стаття надійшла до редколегії 11 квітня 2019 року